

L1959:4668 inom Mo 2:9, Södra Härene socken, Vårgårda kommun

Arkeologisk förundersökning i avgränsande syfte

**L1959:4668 inom Mo 2:9,
Södra Härene socken, Vårgårda
kommun**

**Arkeologisk förundersökning i avgränsande
syfte**

Cathrine Andersson Färnström

L1959:4668 inom Mo 2:9, Södra Härene socken, Vårgårda kommun
Arkeologisk förundersökning i avgränsande syfte

Rapport 2022:2

© Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativ 2022

Länsstyrelsebeslut dnr: 431-46335-2021

Uppdragsnummer i Fornreg: 202101626

Lämningsnummer: L1959:4668 (RAÄ Södra Härene 118)

Fastigheter: Mo 2:9, Södra Härene socken, Vårgårda kommun, Västra Götalands län

Belägenhet i SWEREF 99: Norr 6439964 m, Öst 370980 m

Höjd över havet: 100 meter

Undersökningsområdets storlek: ca 272 m²

Beställare: Trafikverket

Projektnummer: G2131

Projektansvarig: Petra Aldén Rudd

Fältansvarig: Cathrine Andersson Färnström

Övrig personal: Lina Håkansdotter

För personalens meriter hänvisas till Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativs hemsida

Fältarbetstid: 2022-01-17

Arkiv: Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativ

Foton: Där fotograf ej anges är bilder tagna av fältpersonalen

Omslagsbild: GPS i gryningsljus vid L1959:4668

Kartor och situationsplaner: Framställda av Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativ med data från Fornsök och Lantmäteriet (medgivandeavtal © Lantmäteriet Dnr R50321710_140001, GSD-Terrängkartan efter Lantmäteriets Öppna data, CC0 Creative commons).

Redigering och layout: Cathrine Andersson Färnström

Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativ

Slakthusgatan 8 A

415 02 GÖTEBORG

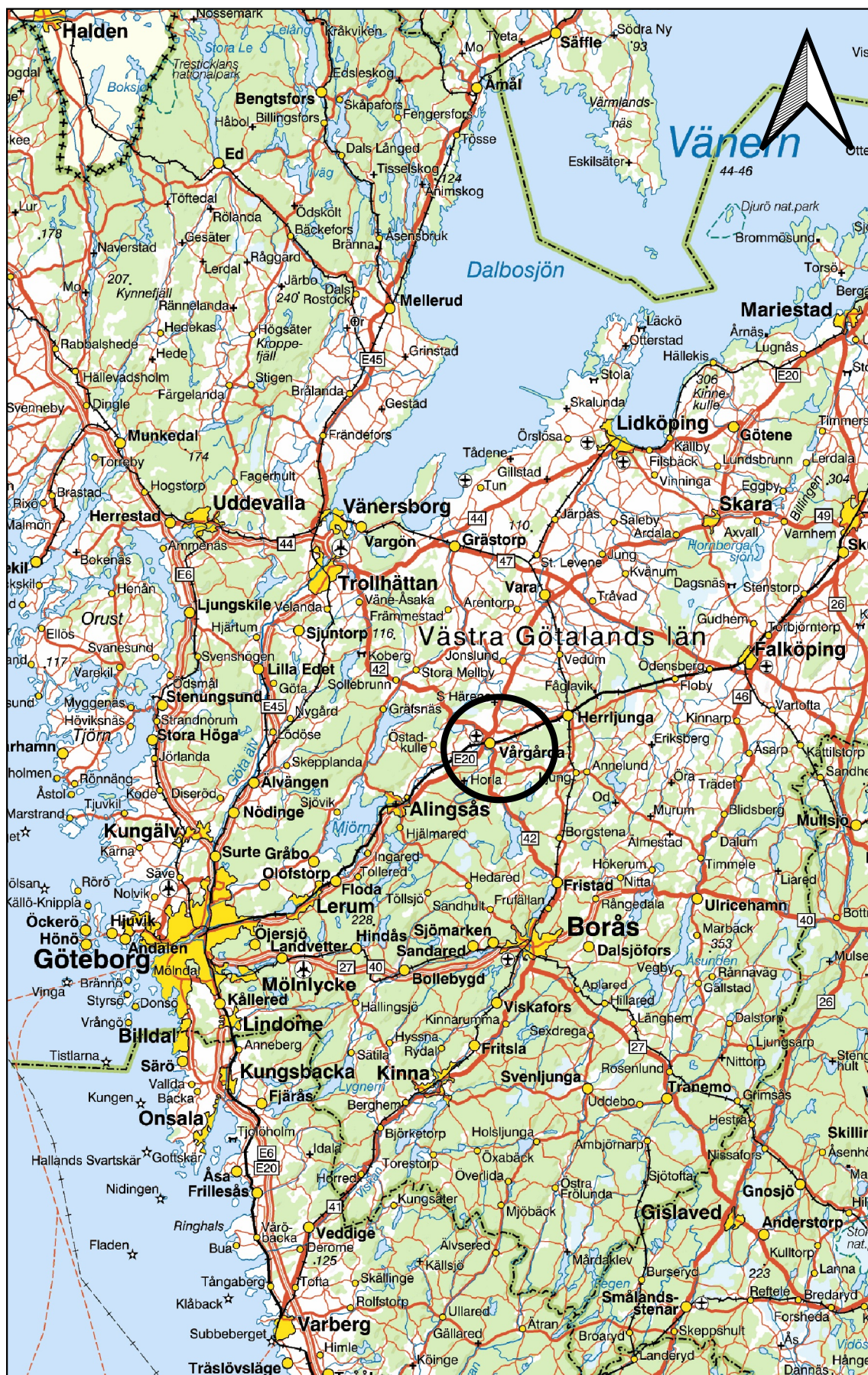
www.riogbg.se

kontakt@riogbg.se

INNEHÅLL

Sammanfattning.....	5
Bakgrund.....	6
Undersökningsområdet.....	6
Tidigare fynd undersökningar.....	9
Syfte.....	9
Metod.....	9
Publik verksamhet.....	10
Undersökningresultat.....	10
Tolkning.....	10
Resultat gentemot undersökningsplanen.....	10
Antikvarisk bedömning.....	10
Källor.....	11
Bilagor.....	12

Bilaga 1. Schaktbeskrivningar

Figur 1. Översiktskarta med undersökningsområdet markerat (ring). Skala 1:1000 000.

L1959:4668 inom Mo 2:9, Södra Härene socken, Vårgårda kommun

Arkeologisk förundersökning i avgränsande syfte

Sammanfattning

Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativ har genomfört en arkeologisk förundersökning i avgränsande syfte vid L1959:4668. Lämningen utgör en boplatz och består av en härdgrop, en härd och tre stolphål, vilka påträffades 2018 vid en arkeologisk utredning inför ombyggnationen av E20. Syftet med Rio Göteborgs förundersökning var att avgränsa L1959:4668 i nordvästlig riktning inför kommande vägarbete.

Förundersökningen genomfördes genom att sammanlagt tre sökschakt drogs inom undersökningsområdet. Den nordöstra delen av undersökningsområdet bestod av en träddunge och stengärdesgård, varför inga schakt drogs här. Inga fynd eller anläggningar påträffades inom undersökningsområdet.

I och med att den arkeologiska undersökningen inte resulterade i något arkeologiskt material finns inga hinder för exploatering inom undersökningsområdet. Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativ rekommenderar inga ytterligare antikvariska åtgärder inom det undersökta området. Observera att ytterligare arkeologiska undersökningar kan komma att behövas utanför det aktuella undersökningsområdet vid eventuella framtida exploateringar.

Bakgrund

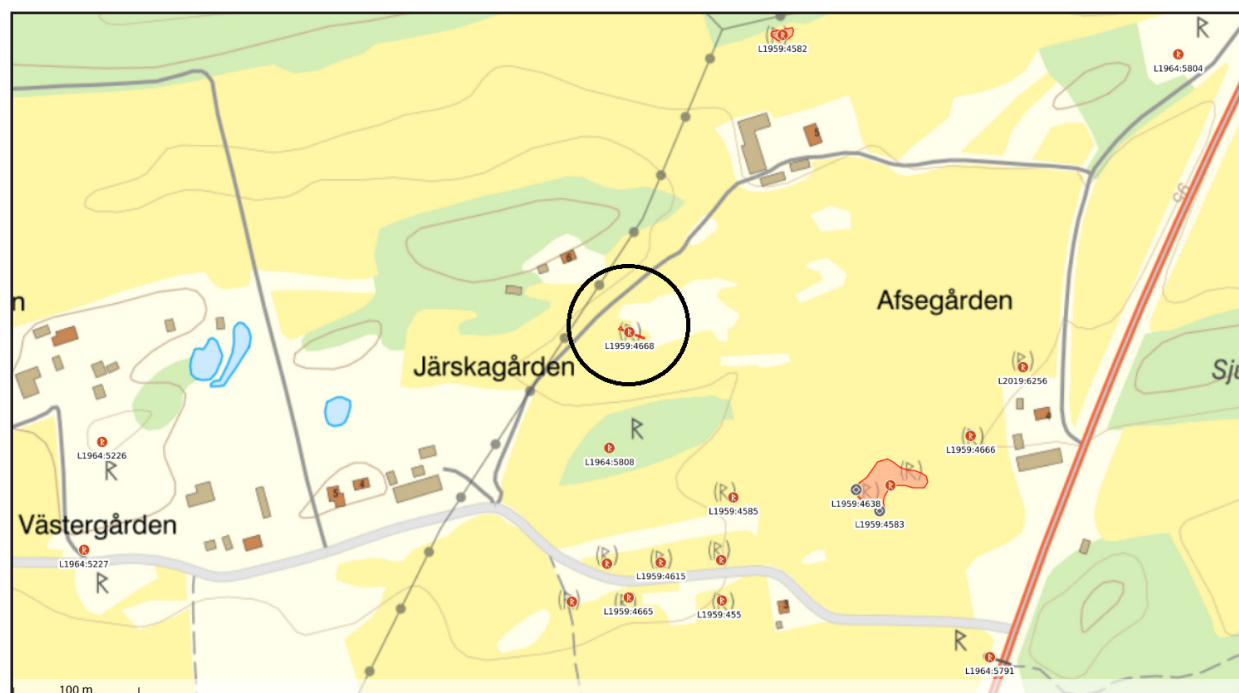
Rio Göteborg har genomfört en arkeologisk förundersökning vid L1959:4668. Lämningen är tolkad som en boplatz och består av en härdgröp, en härd och tre stolphål, vilka påträffades 2018 vid en arkeologisk utredning inför ombyggnationen av E20 (Norrman 2018; Fornsök 2022). Förundersökningen syftade till att avgränsa L1959:4668 i nordvästlig riktning, då den intilliggande vägen planerades att upprustas och breddas i samband med Trafikverkets kommande arbete.

Undersökningsområdet

Vårgårda kommun uppvisar en mycket rik fornlämningsmiljö, inte minst från brons- och järnålder, men fornlämningsbilden i området kring Vårgårda är i skrivandets stund fortfarande under uppbyggnad, och har förändrats i takt med de senaste årens omfattande undersökningar i trakten. Generellt har tidigare registrerade fornlämningar främst utgjorts av synliga lämningar såsom resta stenar och gravfält samt registrerade lösfynd som påträffats i samband med lantbruksaktiviteter. Under de sista decennierna har dock bilden nyanserats och mer och mer kommit att handla om bebyggelseutveckling och ekonomier knutna till denna.

De lämningar som undersökts i närområdet utgör boplatzlämningar och uppvisar sammansatta strukturer som utgörs av byggnader i form av bland annat bostadshus/ekonomibyggnader, hägnader och anläggningar i form av härdområden och gropar. Dateringar har visat på brukningstider från cirka år noll och omkring 500 år framåt, samt med enstaka äldre dateringar. I området finns även stensättningar och hållristningar samt fossil åker (Fornsök 2022).

Det aktuella förundersökningsområdet (Figur 1 och 2) utgjordes av en cirka 17 x 19 meter stor yta alldeles nordväst om den registrerade boplatzen L1959:4668 (RAÄ Södra Härene 118). I förundersökningsområdets närhet finns flertalet sedan tidigare kända lämningar, exempelvis stensättningen L1964:5808, hållristningslokalerna L1964:5226 och L1964:5227, samt L1964:5804, boplatserna L1959:4582, L1959:4613 och L1959:4551, samt boplatzområdet L1959:4664, blästerbrukslämningen L1959:4615, samt flertalet ensamliggande härdar (Fornsök 2022).

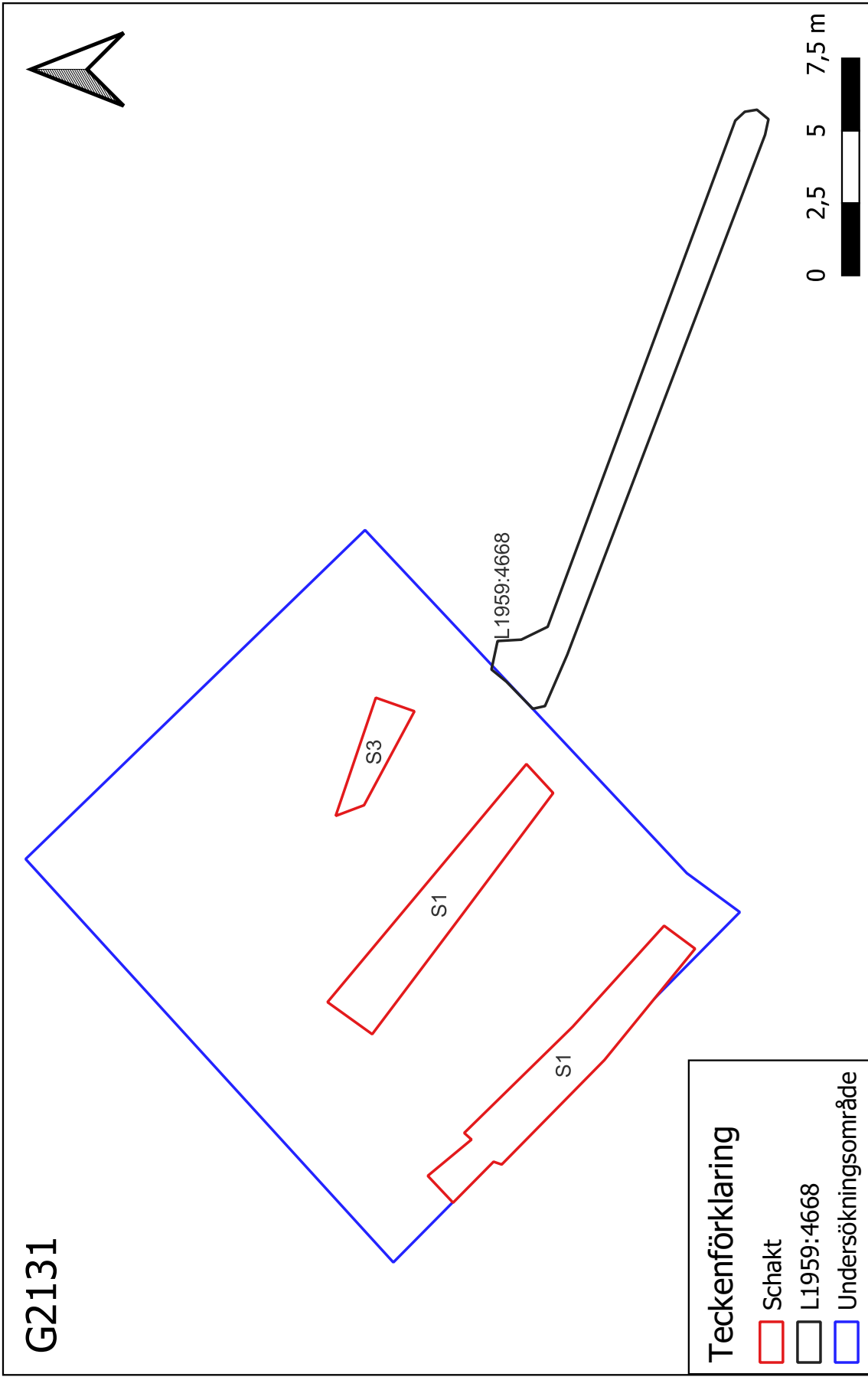
Figur 2. Översiktskarta av fornlämningsmiljö kring L1959:4668 och undersökningsområdet (markerat med ring). Karta från Fornsök.

Figur 3. De tre grävda schakten i förgrunden, i bakgrunden syns ett impediment samt en gles dunge och gärdesgård, vilka avgränsar området mot nordost. Foto mot öst.

Figur 4. Lina Håkansdotter, och maskinist Mikael från Br. Carlson, gräver dagens första schakt.

Figur 5. Grävda schakt vid L1959:4668. Skala 1:200.

L1959:4668 ligger cirka 100 meter över dagens havsnivå och själva förundersökningsområdet utgjordes av en cirka 17 x 19 meter stor yta nordväst om lämningen. Lämningen ligger i åkermark, med enstaka gårdar och mindre grusvägar som bryter upp landskapet. L1959:4668 avgränsas i nord-nordost av ett mindre impediment med en träddunge och stengärdesgård (Figur 3). Ytan sluttar lätt mot sydost där marken blir mer sank.

Tidigare fynd och undersökningar

Den berörda fornlämningen är tolkad som en boplats, bestående av en oval härdgrop (cirka 0,6 x 0,5 meter i plan), en oval härd (cirka 0,6 x 0,3 meter) och tre, delvis stenskodda, stolphål (cirka 0,5 meter i diameter) som registrerades i samband med den arkeologiska utredningen år 2018 (Norrman 2018; Fornsök 2022).

Syfte

Syftet med den genomförda förundersökningen i avgränsade syfte var att klargöra huruvida det planerade arbetsföretaget, breddning och upprustning av angränsande väg, berörde fornlämningen L1959:4668.

Metod

Förundersökningen genomfördes genom att sammanlagt tre sökschakt (S1-3) drogs inom undersökningsområdet med en två tons grävmaskin (Figur 4 och 5). Den nordöstra delen av undersökningsområdet bestod av en träddunge och stengärdesgård, varför inga schakt drogs här. Inga fynd eller anläggningar påträffades.

Figur 6. Lagerföljd i schakt 1. Foto mot sydost.

Publik verksamhet

Inga medel för publik verksamhet hade avsatts i budgeten för projektet men allmänheten kan följa Rio Göteborgs arbete på hemsida och sociala medier.

Undersökningsresultat

Tre schakt, schakt 1–3, drogs från väst till öst inom undersökningsområdet (se Figur 5 och 6, samt Bilaga 1) Lagerföljden var densamma inom alla tre schakt, vilket var ett matjordslager på mellan 0,3 och 0,45 meter, följt av en gulgrå siltig sand. Matjorden var något tjockare mot vägkanten i väst, och tunnade sedan ut mot fornlämningsytan i öst. Inga fynd eller anläggningar påträffades inom undersökningsområdet. Den arkeologiska undersökningen resulterade inte heller i något arkeologiskt material.

Tolkning

Inget arkeologiskt material påträffades, och L1959:4668 anses därför avgränsad inom undersökningsområdet. Den får anses som osannolikt att fornlämningen har haft en utbredning inom den nu utredda ytan.

Resultat gentemot undersökningsplanen

Då L1959:4668 kunde avgränsas mot det aktuella exploateringsområdet anser Rio Göteborg att undersökningens resultat svarar mot undersökningsplanens syfte.

Antikvarisk bedömning

Inga fynd eller anläggningar påträffades inom undersökningsområdet. Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativ rekommenderar inga ytterligare antikvariska åtgärder inom det undersökta området. Observera att ytterligare arkeologiska undersökningar kan komma att behövas utanför det aktuella undersökningsområdet vid eventuella framtida exploateringar kring L1959:4668.

Källor

Litteratur

Norrman, Maria	2018	Norrman, Maria. <i>Inför ombyggnad av E 20 – delen Vårgårda-Ribbingsberg, arkeologisk utredning steg 2. Tumberg och Södra Härene socknar, Vårgårda kommun, Västergötland</i> . Västergötlands museum. Rapport 2018:15. (Lst dnr: 431-3166-2018)
----------------	------	---

Digitala källor

Fornsök	2022	https://app.raa.se/open/fornsok/
---------	------	---

Bilagor

Bilaga 1. Schaktbeskrivningar

ID	Längd x bredd	Schaktdjup	Lagerföljd	Kommentar
S1	2 x 15 m	0,5 m	L1 0–0,45 Matjord L2 0,45 Gulgrå siltig sand	Djupare matjord mot väggkant, annars omkring 0,3 m. Tomt.
S2	2 x 14 m	0,4 m	L1 0–0,35 Matjord L2 0,35 Gulgrå siltig sand	Tomt.
S2	2 x 6 m	0,4 m	L1 0–0,35 Matjord L2 0,35 Gulgrå siltig sand	Tomt.

